

øverfor et Tilbud, som fuldt ud eller dog i nogen Maade havde imødekommet vore handelsmæssige Krav, medens det samtidig opretholdt de af Russerne stillede politiske Krav, havde Situationen været en anden. I saa Fald vilde Regeringens Betænkkeligheder ved disse politiske Krav vel ikke derved være bragt ud af Verden, Overenskomsten vilde derfor heller ikke være blevet afsluttet straks paa staaende Fod, men Forhandlingerne vilde paa den anden Side ikke være blevet afbrudt. Jeg vilde have taget Anstand for at faa Tid til at overveje en saadan Situation med mine Kolleger, og Regeringen vilde — saaledes som det for øvrigt allerede var aftalt — have forelagt Sagen for Partiformændene for at se, om der kunde opnaas Enighed om, at man burde betale den Pris, der blev forlangt for de Fordele, man ønskede at opnaa, om med andre Ord disse Fordele efter alles Skøn vilde være af tilstrækkelig Værdi til at opveje de Ulemper, der under alle Omstændigheder vilde opstaa gennem de af Russerne krævede politiske Bestemmelser. Det vilde da have vist sig, om man under en saadan Situation kunde være kommet til et positivt Resultat. Som Forholdene nu laa, var Regeringen ganske klar over sit eget Standpunkt, at de givne handelspolitiske Indrømmelser var af alt for utilstrækkelig Værdi til at kunne opveje Betænkkelighederne ved at indgaa paa de stillede politiske Krav, og man følte sig ligeledes overbevist om, at overmaade mange, baade her i Rigsdagen og i Offentligheden, delte denne Opfattelse, hvilket ledende Presseorganer af næsten alle Partifarver ved mange Lejligheder havde givet kraftigt Udtryk for. Lad mig i denne Forbindelse blot tilføje, at naar Udfaldet blev, som det blev, saa har en dertil stærkt medvirkende Aarsag sikkert været den Omstændighed, at en vis Del af Pressen — jeg tænker her særlig paa den Presse, der staar det ærede Medlem Hr. Stauning nær — pludselig paa en tilsyneladende ret umotiveret Maade aabnede sine Spalter for Meddelelser og Artikler, som kun kunde have en Virkning, den nemlig at stimulere Hr. Kergentzeff baade i Henseende til at gøre Modstand mod vore handelsmæssige Krav og i Henseende til at fastholde sine egne politiske Krav.

Jeg har nu gennemgaaet Forløbet af Forhandlingerne, og man vil allerede af, hvad jeg derunder har sagt, kunne se, hvorfor Forhandlingerne standsede. Ikke des mindre vil jeg gaa noget nærmere ind

paa de politiske Momenter, der for Regeringen har spillet en Rolle.

Jeg tror, som allerede sagt, at det er berettiget at hævde, at den Overenskomst, der blev budt os, var af væsentlig politisk Natur. Dette har vi under de foreliggende Forhold ikke kunnet være med til. Jeg kan imidlertid for mit Vedkommende sige, at ingen, selv ikke Erhvervene, mere end Udenrigsministeriet har ønsket en Handelsoverenskomst. I saa høj Grad ønskede vi en Overenskomst, at vi gik med til at stryge det ene efter det andet af vore Krav. Desværre fulgte vor Modpart ikke i vore Fodspor. Det, det for Moskva kommer an paa, er gennem enhver ny Overenskomst at forbedre sin politiske Stilling i Udlandet. Dette er maaske et ganske legitimt Formaal, men et Formaal, der unægtelig ikke er vor principale Interesse. Ønsker man i Sovjetrusland at styrke sin politiske Stilling internationalt, nuvel, saa maa man jo gøre det. Det er en Sag, der ikke vedkommer os. Men der er ingen Grund til, at vi skulde lade os benytte som Instrument dertil. I dette som i andre internationale Forhold ønsker vi kun at forholde os neutralt, men dog samtidig at varetage vore legitime Interesser. Skulde Neutraliteten drives saa langt, at den førte til Tilsideættelse af vore egne Interesser, vilde det dog maaske være at gaa noget for langt.

Som sagt, vort Ønske om en Handelsoverenskomst mødtes med Modpartens Ønske om en politisk Overenskomst. Den Iver, hvormed Herrerne Litvinof og Kergentzeff forklarede os, hvilke uaaadelige Fordele Danmark vilde have af en Overenskomst, tror man vel ikke udspringer af en rørende Omsorg og Omhu for vort Lands økonomiske Velfærd? Den udspringer ganske naturligt og menneskeligt af Haabet om at faa os til at gaa, som man siger, „til Biddet“. Angrebene paa mig skulde jo tjene samme Formaal, som man ogsaa søgte at fremme ved at lade forskellige Blade meddele med passende Mellemløb, at det og det Land havde opnaaet uhyre Bestillinger fra Rusland. Denne Russernes stærke Fremhæven af Danmarks Interesser havde sin naturlige Aarsag i deres egen uhyre Interesse af at komme i Forbindelse med os, ikke fordi Danmark som Varemærked betyder noget afgørende for Rusland, men paa Grund af vort Lands geografiske Beliggenhed. Hvorfor nærrede de krigsførende Landes Efterretningsvæsen under Krigen saa stor Inter-